

УСМІШКА, ПРОНЕСЕНА ЧЕРЕЗ УСЕ ЖИТТЯ

*До 75-річчя від дня народження
(15.01.1942-10.10.2014)*

О.В. Свистун, завідувач музею історії

Т.В. Мамчур, кандидат сільськогосподарських наук

М.І. Парубок, кандидат біологічних наук

Уманський національний університет садівництва

Стаття присвячена Зої Володимирівні Геркіял з нагоди 75-річної річниці від дня народження. Висвітлено життєвий шлях чудової людини та її наукову діяльність. Вся трудова діяльність (1967-2011 рр.) Зої Володимирівни пройшла в стінах Уманського національного університету садівництва. Вона залишилася в пам'яті всіх студентів і викладачів, ставши гідним прикладом для наслідування.

Ключові слова: *Зоя Володимирівна Геркіял, Уманський національний університет садівництва, ботанік, науковець, викладач.*

*Зоя Володимирівна
Геркіял*

Під клекіт хвиль могутньої шумливої ріки часу поволі зникають картини минулого. Прозорий серпанок огортає події і постаті. Та є спогади, що не зникають за обрієм, а щемливим звуком озиваються у серці кожного. Такі спогади вдалося залишити Зої Володимирівні Геркіял – чудовій людині, з якою нам пощастило працювати і товаришувати.

Говорять, що у кожної людини є своя зірка на небі, яка освітлює її шлях. Така зірка засяяла на небі, коли у воєнні роки 15 січня 1942 року народилася Зоя Володимирівна Геркіял, в м. Ленінобаді Таджидзської РСР, куди був евакуйований Уманський сільськогосподарський інститут, у якому на той час працювала її мати. За національністю вона була росіяною. Суворі зима та важкі повоєнні роки стали початком її життєвого шляху, а дитинство проходило у сім'ї викладачів. Мати, Попова Ніна Євгенівна, працювала доцентом кафедри загального землеробства УСГІ та була першою аспіранткою професора С.С. Рубіна, а вітчим Беззубенко Степан Назарович – викладачем кафедри механізації [1].

10 березня 1944 року, зусиллями військ Другого Українського фронту, місто Умань було звільнено від німецької окупації. Уманський СГІ повертається на Україну, починаються заходи із відновлення роботи корпусів приміщень та навчально-дослідного господарства.

Батьки Зої Володимирівни більшість часу проводили на роботі, а вона залишалася вдома із сестрою Людмилою. Це сприяло гартуванню їх

характеру, навчало самостійності, відповідальності та розумінню потреб оточуючих.

У 1949 році розпочалося навчання Зої Володимирівни в Уманській середній школі № 4. Після закінчення школи у 1959 році постало питання про вибір професії. Без тіні вагань Зоя Володимирівна вирішила піти стежкою своєї матері – стати студенткою факультету плодоовочівництва Уманського СГІ. Однокурсники і викладачі запам'ятали її активною, веселою і життєрадісною студенткою. Навчалася легко та на відмінно, була активною учасницею виступів художньої самодіяльності. Все встигала: і вчитися, і науковою роботою займатися, і танцювальний гурток відвідувати. В таку дивовижну, із веселою вдачею, дівчину не міг не закохатися один із найкращих студентів агрономічного факультету – Олександр Геркіял. Про свій вибір він не пошкодував жодного разу, адже юнацьке почуття згодом стало єдиним справжнім коханням, яке вдалося пронести крізь усе життя. Зоя Володимирівна була не лише дружиною, а й найкращим другом та мудрою порадицею. Саме їй він довіряв найбільше, ділився задумами і завжди отримував розсудливу раду.

Після закінчення Уманського СГІ у 1964 році, Зоя Володимирівна була направлена на роботу до Ульяновського цукрового комбінату, де отримала посаду бригадира садовгородної бригади Шамраєвського відділення радгоспу в селі Шамраєвка Ульяновського району Кіровоградської області. Повернувшись до Умані, у 1967 році вона працювала майстром дослідного саду в Уманському сільськогосподарському інституті на кафедрі загального землеробства. Згодом, у 1970 році, вона працювала в проблемній лабораторії з утримання і удобрення ґрунту, де пройшла шлях від лаборанта до старшого наукового співробітника лабораторії. За ці роки Зоя Володимирівна зуміла зарекомендувати себе кваліфікованим, відповідальним та старанним співробітником.

З вересня 1975 року, Зоя Володимирівна заочно навчалася в аспірантурі при кафедрі загального землеробства. Ідучи маминою дорогою, Зоя Володимирівна теж стала аспіранткою Симона Самійловича Рубіна. Вона успішно працювала над самостійною темою науково-дослідної роботи «Вплив тривалого застосування різних систем добрива на зміст і якісний склад гумусу, форми азоту в ґрунті і врожайність яблуні в умовах Правобережного Лісостепу України», освоїла більшу частину методів агрохімічних досліджень і постійно цікавилася фаховою літературою, підвищуючи рівень своїх знань.

Бувають у житті витівки долі – мати Зої Володимирівни стала першою, а вона, на жаль, була останньою аспіранткою С.С. Рубіна, який помер у 1985 році не доживши десяти місяців до захисту її кандидатської дисертації.

Після захисту дисертації, в 1985 році Зоя Володимирівна ще працювала деякий час в проблемній лабораторії з утримання і удобрення ґрунту в садах. Науково-дослідна робота Зої Володимирівни мала напрям досліджень із вивчення потреб рослин за внесення добрив, поживних речовин на сірих лісових і чорноземних ґрунтах, при різних системах утримання міжрядь для

визначення їх оптимальних норм, способів і строків внесення добрив. Це питання було основною частиною наукової програми лабораторії за темою «Встановлення раціональних норм, способів і строків внесення добрив для оптимізації родючості ґрунту при різних системах його утримання в інтенсивних садах Лісостепу і Степу СРСР». Дослідження Зої Володимирівни були висвітлені у наукових працях та доповідях студентів на наукових конференціях. Вона працювала на кафедрі ботаніки, де викладала курс із розділу «Анатомія рослин» для студентів заочного відділення, а також проводила лабораторні заняття на факультеті плодоовочівництва денної форми навчання. У 1987 році повністю присвятила себе викладацькій роботі.

Зоя Володимирівна Геркіял створила чудовий дружній колектив на кафедрі ботаніки, яким керувала протягом тривалого часу, з березня 1997 року по 2003 рік. Вона завжди вражала бажанням зрозуміти кожного, вмінням співчувати, щиро радіти успіхам колег, безвідмовно допомагати всім, хто цього потребував. Прагнення допомагати було органічною якістю її характеру. Ніколи не підвищувала голосу до колег, завжди була стриманою і врівноваженою. Всі її розпорядження виконувались вчасно, бо не хотілося засмучувати людину, яку дуже шануєш. Серед співробітників панувала злагода, взаєморозуміння, врешті, звичайна людська дружба. Велика заслуга в тому – мудре й дипломатичне керівництво Зої Володимирівни.

Колектив кафедри ботаніки (1997 р.) – сидять: зліва на право – доценти Т.О. Кравець, В.А. Гаврилюк, С.П. Романцак; стоять: ст. лаборант Н.Ф. Казанюк, зав. кафедрою, доцент З.В. Геркіял, лаборант М.І. Парубок, викладач О.В. Свистун.

Вона залишила про себе пам'ять надзвичайно позитивної, безкорисливої людини, котра постійно випромінювала тепло. Це був порадник і помічник для молодих науковців, який завжди допомагав

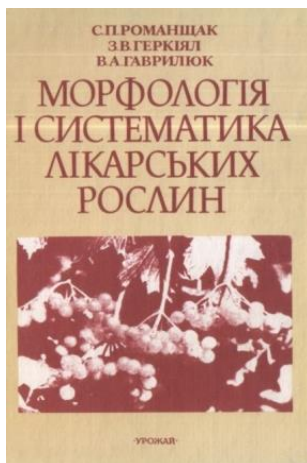
молодшим колегам в наукових пошуках, а студентам щедро віддавав свої знання, мудрість та любов до рослин. Вона підтримувала наукові та дружні стосунки з багатьма колегами з інших кафедр. Головні якості Зої Володимирівни як викладача і людини – високий рівень професіоналізму, наполегливість, організованість, доброта, щире та доброзичливе ставлення до друзів, колег та знайомих.

Слід також згадати й про те, що Зоя Володимирівна – талановитий педагог. Вона уміла налаштовувати студентів на творчість та самостійність. Завжди була безвідмовним, доброзичливим консультантом та наставником під час написання дипломної роботи чи підготовки до виступу на конференції. Сотні студентів із різних регіонів України мали змогу не лише слухати її лекції, а й пройти під її керівництвом навчально-польові практики з ботаніки. Студенти шанували і поважали Зою Володимирівну за її цікаві заняття та материнське ставлення до них.

Зоя Володимирівна постійно працювала та покращувала свої знання. У лютому 1996 року пройшла підвищення кваліфікації на кафедрі біології Уманського державного педагогічного інституту ім. Павла Тичини, у липні 2002 року – стажування у відділі природної флори Центрального ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України, а в листопаді цього ж року – на факультеті післядипломної освіти Уманської державної аграрної академії. За час стажування, вона знайомилася із навчальними програмами, науковою і виховною роботою, відвідувала лекції і практичні заняття з ботаніки, аналізувала методичні вказівки, форми контролю і самоконтролю знань студентів, працювала з гербаріями, вивчала рослини. Результати стажування були використані у підготовці матеріалів до методичних вказівок для студентів першого курсу агрономічного і плодоовочевого факультетів з анатомії та систематики рослин.

Після приєднання у 2003 році кафедри ботаніки до кафедри мікробіології і фізіології рослин та створенням кафедри біології, працювала доцентом на цій кафедрі та продовжувала викладати курс ботаніки на факультеті плодоовочівництва (заочному та підготовчому відділеннях). Разом з іншими викладачами оновлювала методичний матеріал: робочі зошити, методичні рекомендації, екзаменаційні підсумкові тести та тести для поточного контролю знань. В цей же час вона проводила наукову роботу на тему: «Вивчення впливу схем посадки на продуктивність *Savlia officinalis* L. та *Echinacea purpurea* (L.) Moench. інтродукованих на колекційному розсаднику УДАА». Свої наукові досягнення висвітлювала у численних наукових працях.

Під керівництвом доцента З.В. Геркіял проводилися реконструкція ботанічного розсадника кафедри та виготовлення навчальних стендів із систематики лікарських рослин. Було оформлено хол коридору кафедри ботаніки кімнатними рослинами, так званий «Зимовий сад». Світ її захоплень був багатим та

різноманітним, вона в'язала гачком та дуже гарно вишивала, але особливе значення для неї мали рослини. У 2000 році у співавторстві з С.П. Романщак, В.А. Гаврилюк вийшов навчальний посібник «Морфологія і систематика лікарських рослин».

Про таких особистостей, як Зоя Володимирівна кажуть «ідеальна жінка». Це вона – берегиня сімейного вогнища, кохана дружина, любляча мати і щаслива бабуся. Разом із Олександром Михайловичем вони виховали і виростили двох прекрасних доньок – Олену, 1965 р. н. та Юлію, 1971 р.н. Обидві доньки пішли стежиною батьків: стали студентками того ж таки навчального закладу – Уманського сільськогосподарського інституту, хоча змінили агрономію на економіку. На радість батькам Олена пішла вдачею в маму (нині ректор Уманського національного університету садівництва, професор, доктор економічних наук), а Юлія – в батька (нині декан факультету економіки і підприємництва Уманського НУС, професор, доктор економічних наук). В останні роки життя Зоя Володимирівна тішилася успіхам і здобуткам онуків – Саші й Жені, Зої й Наді та вишивала їм рушники на пам'ять.

У листопаді 2014 року після тяжкої хвороби на 71-му році життя не стало чудової людини, кандидата сільськогосподарських наук, доцента кафедри садово-паркового господарства Зої Володимирівни Геркіял.

Ми пам'ятаємо Зою Володимирівну як інтелігентну, творчу, ерудовану, принципову й водночас надзвичайно доброзичливу людину. Її вирізняли висока працьовитість, життєрадісність, толерантність, азарт дослідника, суворість ученого і ліричність поета, вміння дискутувати й відстоювати свої погляди, а також повага, доброта до інших і вимогливість до себе. Вона уміла тішитися кожному дню, усьому, що її оточувало, раділа успіхам рідних та друзів. Але найбільше нам запам'ятається невмирущий оптимізм Зої Володимирівни, який вона вміла передавати всім своїм друзям і колегам, а також її щира, надзвичайно привітна посмішка, яку вона пронесла крізь усе життя.

Література

1. Вчені-ботаніки Уманського національного університету садівництва та їх наукові дослідження (1844-2016): монографія (присвячується 95-річчю створення кафедри ботаніки) /Т.В. Мамчур, В.П. Карпенко, М.І. Парубок, О.В. Свистун. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2017. – 280с., іл.

Reference

1. Plant biologists of Uman National University of Horticulture and their scientific research (1844-2016): monograph (devoted to the 95th anniversary of the establishment of the Department of Botany) / T.V. Mamchur, V.P. Karpenko, M.I. Parubok, O.V. Svystun. – Uman: Publishing and printing center “Vizavi”, 2017. – 280p., illustrations

Одержано 25.05.2017

Аннотация

Свистун О.В., Мамчур Т.В., Парубок М.И.

Улыбка, пронесённая через всю жизнь

Статья посвящена Зои Владимировне Геркиял 75-летней годовщины со дня рождения. Освещено жизненный путь замечательного человека и её научная деятельность. Вся трудовая деятельность (1967-2011 гг.) Зои Владимировны прошла в стенах Уманского национального университета садоводства. Она осталась в памяти всех студентов и преподавателей, став достойным примером для подражания.

Ключевые слова: *Зоя Владимировна Геркиял, Уманский национальный университет садоводства, ботаник, ученый, преподаватель.*

Annotation

Svystun O.V., Mamchur T.V., Parubok M.I.

A smile carried throughun the life

The article is dedicated to Zoia Volodymyrivna Hercial on the occasion of her 75th birthday anniversary. The life journey of a wonderful person and her scientific academic career are highlighted. Professional life stages of Zoia Volodymyrivna (1967-2011) passed in Uman National University of Horticulture. She became a great role model for imitation and will stay in memory of lecturers and students forever.

Key words: *Zoia Volodymyrivna Hercial, Uman National University of Horticulture, botanist, scientist, lecturers.*